

УДК 81'23.112.2

Корольова Н.О.

**ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНИЙ АСПЕКТ
ВІДОБРАЖЕННЯ ПОНЯТТЯ ORDNUNG (ПОРЯДОК)
У ТВОРАХ ТОМАСА МАННА**

***Анотація.** Статтю присвячено особливостям лексико-семантичного відображення поняття Ordnung (порядок) у творах Томаса Манна. Визначено конкретні аспекти сприйняття названого поняття персонажами творів; встановлено мовні складники ядра та периферії його лексико-семантичного поля.*

***Ключові слова:** лексико-семантичне поле, ядро, периферія, ментальність, ментально-психологічний портрет, вербалізація.*

***Інформація про автора:** Корольова Наталія Олександрівна – асистент кафедри німецької філології; ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника".*

Koroliova N.O.

**LEXICAL-SEMANTICAL ASPECT OF THE REFLECTION
OF THE CONCEPT ORDNUNG (ORDER)
IN THE WORKS OF THOMAS MANN**

***Abstract.** The article deals with the characteristics of lexical-semantic reflection of the concept Ordnung (order) in the works of Thomas Mann. There are identified specific aspects of the perception of this concept of the characters of the works within which the linguistic components of center and periphery of its lexical-semantic field are established.*

The center of the lexical-semantic field of the concept Ordnung is a noun die Ordnung (order). Different linguistic units belong to the near periphery of its lexical-semantic field in the novel "Buddenbrooks". They characterize the perception of the concept Ordnung of the characters in such aspects: "Compliance with established rules and traditions" (e.g.: die Ordnung, ordnungsgemäß, der Brauch, die Mäßigkeit, stark, ermahnen); "The organization of external reality" (e.g.: die Anordnungen, beobachten,

liquidieren, versichern, Ordnungsliebe); "Social stratification" (e.g.: *sich aufhalten, wissen, das Selbstgefühl, die Entschiedenheit, verteidigen*). The far periphery is formed by the linguistic units that reflect the perception of this concept as "Improvement of the inner world" (e.g.: *sich besinnen, begreifen, die Vernunft, das Gewissen*).

In the novel "The Magic Mountain" near periphery of the lexical-semantic field of the concepts *Ordnung* is formed by the linguistic units that reflect its perception as a "Desire to streamline the external reality" (e.g.: *die Lebensbedingungen, spärlich, verweilen, die Morgengewohnheiten, die Säuberung, die Verordnung, sollen*) and "Daily routine" (e.g.: *der Normaltag, die Hausordnung, gliedern, organisieren, fürsorglich, regelmäßig, der Rahmen, die Zeiteinheit*). Within the far periphery we can examine those lexemes, which characterize this concept as "Organization of the functioning of society" (e.g.: *die Sichtung, die Beherrschung, die Tätigkeit, zielbewußt, leiten, herausführen*).

Keywords: lexical-semantic field, center, periphery, mentality, mental and psychological portrait, verbalization.

Information about author: Koroliova Natalia Oleksandrivna – assistant of department of German philology; Prykarpatsky national Vasyl Stephanyk university.

Королёва Н.А.

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧЕСКИЙ АСПЕКТ ОТРАЖЕНИЕ ПОНЯТИЯ ORDNUNG (ПОРЯДОК) В ПРОИЗВЕДЕНИЯХ ТОМАСА МАННА

Аннотация. Статья посвящена особенностям лексико-семантического отражения понятия *Ordnung* (порядок) в произведениях Томаса Манна. Указаны конкретные аспекты восприятия этого понятия персонажами произведений; установлены языковые составляющие ядра и периферии его лексико-семантического поля.

Ключевые слова: лексико-семантическое поле, ядро, периферия, ментальность, ментально-психологический портрет, вербализация.

.....
Информация об авторе: Королева Наталья Александровна – ассистент кафедры немецкой филологии; ГБУЗ "Прикарпатский национальный университет имени Василия Стефаника".

Сучасна антропоцентрична парадигма лінгвістичних досліджень визначає інтерес учених до понять, які є важливими для етнопсихологічних характеристик того чи іншого народу на певному етапі його існування.

Аналізу поняття **Ordnung** (порядок), його ролі в концептосфері німецького етносу присвячені праці багатьох філологів [напр., 7, с. 150-200; 8, с. 123-130; 9, с. 45-100]. Більшість із них дотримується думки, що назване поняття є центральним та домінантним у системі цінностей німецького народу, характеризує специфіку його ментальності [7, с. 150-200; 8, с. 123-130; 9, с. 45-100].

Власне **порядок** асоціюється у свідомості представника німецького етносу з безпекою, надійністю, певним неспішним ритмом життя. В такий спосіб назване поняття перетворюється на соціально-психологічну, культурну детермінанту, яка координує діяльність людини, її соціальну позицію та місце у суспільстві. Безладдя (*Unordnung*) є неприпустимим. Те, що не відповідає регламенту буття німця, лякає його і тому втрачає право на існування. Зрозумілим є прагнення до впорядкованості, адже лише вона захистить та гарантує безпеку, тоді ж як **непорядок** (*Unordnung*) провокує появу неприємностей [8, с. 150-200].

Метою цієї статті є встановити особливості відображення поняття *Ordnung* у свідомості персонажів творів Томаса Манна та виокремити лексико-семантичні поля його вербалізації. Актуальність статті зумовлена сучасною антропоцентричною парадигмою лінгвістичних студій та інтересом вчених до особливостей взаємозв'язку ментальності, мови та культури народу.

Спостереження за чотирма творами Т. Манна, що належать до різних етапів його творчості, дозволило простежити сприйняття та лексичне відображення цього поняття у свідомості персонажів творів як суб'єктів ментальності німецького народу.

До числа спільних ознак поняття *Ordnung*, виявлених у ході спостереження, належать: забезпечення комфорту діяльності та існування; потреба, необхідна для нормального життя; забезпечення чіткої організації факторів навколишнього світу; нормативність та регламентованість родинних стосунків; прагнення до системної структуризації внутрішнього світу; спосіб гарантувати безпеку; протилежність **непорядку** / *Unordnung*.

Центральною мовною одиницею вербалізації сприйняття та розуміння поняття *Ordnung* у проаналізованих нами творах Т. Манна є іменник *die Ordnung*, який формує ядро однойменного лексико-семантичного поля. Проте аспекти його існування у свідомості персонажів та, відповідно, вербальне наповнення периферії, містять, залежно від твору, певні відмінності.

Мова роману "Будденброки" дала можливість виокремити основні складові частини лексико-семантичного поля, які характеризують специфіку розуміння цього поняття та прагнення до його реалізації у творі. До ближньої периферії лексико-семантичного поля в романі належать мовні одиниці, які характеризують сприйняття поняття *Ordnung* персонажами твору як: "*дотримання встановлених правил та традицій*"; "*організацію зовнішньої дійсності*"; "*соціальну стратифікацію*". Лексемами, що формують дальню периферію є ті, що відображають сприйняття даного поняття в межах необхідності "*впорядкування внутрішнього світу*".

Сприйняття поняття *Ordnung* персонажами твору, як необхідності "*дотримання встановлених правил та традицій*" відображається на побутовому рівні, стосуючись, наприклад, дотримання правил поведінки за столом:

.....

Lebrecht Kröger übernahm das Tranchieren. Die Ellbogen in legerer Weise erhoben, die langen Zeigefinger gerade auf den Rücken von Messer und Gabel ausgestreckt, schnitt er mit Bedacht die saftigen Stücke hinunter (Thomas Mann, S. 23).

Виокремлені складові частини лексико-семантичного поля поняття відносимо до ближньої периферії, оскільки вони показують, що порядок у сприйнятті персонажів є пов'язаним із унормованістю, строгістю, регламентованістю зовнішнього та внутрішнього світів. У романі це виявляє себе, зокрема, в необхідності дотримання традицій та правил, встановлених суспільством. У зазначеному вище прикладі складниками лексико-семантичного поля поняття **Ordnung** як дотримання встановлених правил та традицій є мовні одиниці, семантика яких виявляє особливості поведінки за вечерю в родині Будденброків друга сім'ї Лебрехта Крюгера: *leger* (невимушений), *gerade* (прямий), *ausgestreckt* (простягнутий), *erhoben* (піднятий), *Bedacht* (міркування, обдумування). Зазначені лексеми характеризують спосіб поводження чоловіка за столом у відповідності до правил того часу: пальці на столових приборах та лікті розташовані так, як зобов'язує етикет; манера поведінки є розважливою, вдумливою та водночас невимушеною. Отже, дотримання правил та традицій навіть на побутовому рівні – це також своєрідне вираження *порядку*.

Прагнення до порядку в названому аспекті відображається також як потреба виконувати вимоги традицій та звичаїв, установлених суспільством. У наведеному нижче прикладі йдеться про весілля Антонії Будденброк. Звернімо увагу на складники периферії зазначеного лексико-семантичного поля, які вказують на дотримання правил та норм, узуальних для весільних церемоній того часу:

Die Halle war mit Blumen geschmückt und ein Altar an ihrer rechten Seite errichtet worden. Pastor Kölling von Sankt Marien hielt die Trauung, wobei er mit starken Worten im Besonderen zur Mäßigkeit ermahnte. Alles verlief nach Ordnung und Brauch (Thomas Mann, S. 155).

Лексемами, що формують лексико-семантичне поле, є номени *die Ordnung*, який є його ядром, та *der Brauch* (звичай), що, в даному випадку, є контекстуальним синонімом поняття ***Ordnung***. Сюди належать також мовні одиниці, семантика яких корелює з ціннісним аспектом необхідності дотримуватись весільних традицій у контексті синонімічної пари *Ordnung – Brauch*: іменники, прикметники та дієслова, які характеризують церемонію: *der Pastor* (пастор), *die Trauung* (вінчання), *die Mäßigkeit* (помірність), *stark* (сильний), *ermahnen* (закликати). На другому рівні цього контексту знаходяться лексеми, які відносяться до оформлення приміщення: *die Halle* (зал), *die Blumen* (квіти), *der Altar* (алтар), *geschmückt* (прикрашений).

Значені вище мовні одиниці містять імпліцитні вказівки на розуміння церемонії вінчання як встановленої традиціями процедури, дотримання якої повинне забезпечити порядок. Наприклад, семантика дієслова *ermahnen* є валентною щодо поєднання з іменниками зі значенням *обов'язку*, характеризуючи в такий спосіб весільний обряд як обов'язок перед суспільством. Лексема *Mäßigkeit* є маркером поміркованості та впорядкованості як частини концептуального простору іменника *die Ordnung* у контексті синонімічності із іменником *der Brauch*.

Ще одним аспектом реалізації прагнення до порядку у свідомості персонажів твору є "*організація зовнішньої дійсності*". Мовні одиниці, які характеризують сприйняття поняття **порядку** у вказаних межах, відносимо до ближньої периферії його лексико-семантичного поля. Це мотивується тим, що даний аспект відображається у творі на різних рівнях, спричинений неоднозначною психологічною мотивацією персонажів та вербалізується у різноманітних контекстах. У наведеному нижче фрагменті тексту описана реакція консула Будденброка на невчасне запалювання керосинових ламп як на грубе порушення порядку існування зовнішнього світу:

Es war bald sechs Uhr, und obgleich die Dämmerung weit vorgeschritten war, hingen die Öllampen unangezündet an ihren

.....
Ketten über die Straße. Diese Tatsache, diese offenbare und unerhörte Unterbrechung der Ordnung, war das erste, was den Konsul Buddenbrook aufrichtig erzürnte, und sie war schuld daran, dass er in ziemlich kurzem und ärgerlichem Tone zu sprechen begann (Thomas Mann, S. 81).

Мовні одиниці, які формують це семантичне поле, мають своїм центром іменник *die Ordnung*, що є ядром однойменного лексико-семантичного поля. Вони описують ставлення персонажа до незапалених ламп як до грубого порушення правил та закономірностей існування зовнішнього світу. Мовні одиниці, що характеризують **порядок** як порушення звичних елементів реальності формують периферію лексико-семантичного поля. Ми відносимо сюди іменник *die Unterbrechung* (порушення), прикметники *offenbar* (неприкритий, відвертий), *unerhört* (нечуваний), *schuld* (винний), *ärgerlich* (злий) та сполучник *obgleich* (хоча, незважаючи на). У даному випадку зовнішня реальність відображається як узгоджене та унормоване функціонування факторів дійсності відповідно до встановленого порядку.

Інваріантні аспекти семантики поняття **Ordnung** виявляються у творі в різний спосіб. Прагнення до забезпечення порядку є способом унормувати та сприяти регламентованому існуванню навколишньої дійсності, але також і способом впорядкування внутрішнього світу, що є важливим елементом структурованої гармонії. Мовні одиниці, які відображають даний аспект сприйняття поняття **Ordnung** персонажами твору, формують дальню периферію його лексико-семантичного поля.

Наведений нижче фрагмент тексту роману описує внутрішні переживання Томаса Будденброка та відображає один із контекстів, на основі якого можна проаналізувати складники лексико-семантичного поля поняття **Ordnung** в аспекті "впорядкування внутрішнього світу":

Die Luft war warm und süß, und es war, als ob die friedlichen Geräusche ringsumher ihm besänftigend zusprächen und ihn einzulullen trachteten. Müde vom Ins-Leere-Starren, von Einsamkeit

und *Schweigen*, schloß er dann und wann die Augen, um sich alsbald wieder aufzuraffen und hastig den Frieden von sich zu scheuchen. "Ich muß denken", sagte er beinahe laut... "Ich muß alles ordnen, ehe es zu spät ist..." (Thomas Mann, S. 621-622).

Наведена ілюстрація репрезентує внутрішній емоційний стан свідомості Томаса, його переживання та непорозуміння з собою (*Müde von Einsamkeit und Schweigen* / *втомлений від самотності та мовчання*), які характеризуються відчуттям втоми та відчуженості. Проте в центрі його прагнень – намагання впорядкувати свої переживання на певній логічній основі, що спираються на раціональні міркування. Враховуючи наведені фактори, можна виділити в даному контексті такі складові частини лексико-семантичного поля поняття **Ordnung**, як "впорядкування внутрішнього світу": дієслова *denken* (думати), *ordnen* (впорядковувати) та *müssen* (мусити). Семантика модального дієслова *müssen* відображає інтенцію внутрішньої необхідності тих чи інших дій як потреби "впорядкування власного емоційного стану".

Прагнення до **порядку** реалізується і як одне з базисних та ключових у системі цінностей персонажів роману Т. Манна "Чарівна гора". Аналіз мовного матеріалу твору дозволив встановити особливості сприйняття даного поняття персонажами та виокремити основні складові частини лексико-семантичного поля на основі таких аспектів його відображення: "прагнення до впорядкування зовнішньої дійсності"; "організація функціонування суспільства" та "розпорядок дня". Ядром лексико-семантичного поля поняття **Ordnung** у романі є іменник *die Ordnung*. Ближню периферію формують мовні одиниці, які відображають його сприйняття як "прагнення до впорядкування зовнішньої дійсності" та "розпорядок дня". До дальньої периферії ми відносимо ті лексеми, що характеризують дане поняття з погляду "організації функціонування суспільства".

Спостереження за лексикою окремих фрагментів тексту дозволило встановити складові частини лексико-семантичного поля поняття **Ordnung** як "необхідності дотримання чіткого

розпорядку дня" в санаторії. Відносимо сюди мовні одиниці, що відображають розуміння наявності чіткого розпорядку як *норми існування* та як *важливої частини зовнішнього світу*:

Der Normaltag war klar gegliedert und fürsorglich organisiert, man kam rasch in Trott und gewann Geläufigkeit, wenn man sich seinem Getriebe einfügte. Im Rahmen der Woche jedoch und größerer Zeiteinheiten unterlag er gewissen regelmäßigen Abwandlungen (Thomas Mann, S. 148).

Наведений фрагмент тексту ілюструє організацію життя в санаторії, яке базувалося на строгому розподілі часу в розпорядку дня та тижня серед його мешканців. Лексико-семантичне поле поняття **Ordnung** формують мовні елементи, що відбивають правила існування в санаторії та сприйняття цих правил його відвідувачами та пацієнтами. В першу чергу це іменники *der Normaltag* (звичайний день) та *die Hausordnung* (правила внутрішнього розпорядку). До лексичних складників аспекту сприйняття порядку як необхідності дотримання розпорядку дня в даному контексті належать також дієслова *gliedern* (розділяти), *organisieren* (організовувати), прикметники *fürsorglich* (дбайливо), *regelmäßig* (регулярно) та іменники *der Rahmen* (рамка, межа) та *die Zeiteinheit* (одиниця часу). Семантика цих слів об'єднана навколо семи "*впорядкованість проведення часу*" та життя в санаторії. У сприйнятті мешканців поняття інтерпретується як необхідність *уніфікованого та строго організованого* плану життя, як процес, що підпорядковується закономірностям й одночасно є прагненням *впорядковувати дійсність*: все відбувається регулярно та за планом, у межах встановленого часу.

Саме прагнення до *впорядкування зовнішньої дійсності* є важливим аспектом вербалізації поняття **Ordnung** у романі. Спираючись на особливості персонажів твору як суб'єктів ментальності, реалізація поняття може відбуватися в різних контекстах. У наведеному нижче прикладі зображено внутрішнє хвилювання Ганса Касторпа, головного героя твору, перед

поїздкою у санаторій. Ця поїздка сприймається ним як порушення зовнішнього порядку дійсності.

Спостереження за семантикою лексики дозволило виокремити мовні складники ближньої периферії зазначеного вище лексико-семантичного поля:

Dieses Emporgehobenwerden in Regionen, wo er noch nie geatmet und wo, wie er wußte, völlig ungewohnte, eigentümlich dünne und spärliche Lebensbedingungen herrschten, – es fing an, ihn zu erregen, ihn mit einer gewissen Ängstlichkeit zu erfüllen. Heimat und Ordnung lagen nicht nur weit zurück. Schwebend zwischen ihnen und dem Unbekannten fragte er sich, wie es ihm dort oben ergehen werde. Vielleicht war es unklug und unzutraglich, daß er, geboren und gewohnt, nur ein paar Meter über dem Meeresspiegel zu atmen, sich plötzlich in diese extremen Gegenden befördern ließ? (Thomas Mann, S. 13).

Лексеми *die Heimat* (батьківщина) та *die Ordnung* (порядок) використані Т. Манном як синоніми. Таке твердження пояснюється тим, що крізь призму сприйняття Гансом *порядку* виокремлюється *поняття* батьківщини як характеристики вже впорядкованого існування – Батьківщина залишається героєм у зв'язку з поїздкою. Враховуючи суб'єктивну позицію персонажа як носія ментальності німецького народу, в даному контексті до лексико-семантичного поля ми відносимо лексику, що є маркером прагнення *впорядкувати зовнішню дійсність* на противагу поїздки в незнайому місцевість. Тобто йдеться про зміну звичного стану речей. Це такі іменники, як: *die Ängstlichkeit* (боязливість), *das Unbekannte* (невідоме), прикметники *ungewohnt* (незвичний), *dünn* (слабкий), *spärlich* (бідний), *unklug* (нерозумний), *unzutraglich* (несприятливий) та дієслова *ergehen* (вестись, проживати) і *erregen* (нервувати, збуджувати).

У романах, що належать до пізньої творчості Т. Манна ("Зізнання авантюриста Фелікса Крулля" та "Обранець"), спостерігаються деякі відмінності у сприйнятті **порядку** / **Ordnung** та прагнення до його реалізації.

У романі "Признання авантюриста Фелікса Крулля" оповідь ведеться від першої особи. А отже, висновки про семантику поняття *Ordnung* можна робити, враховуючи, що назване поняття реалізується крізь призму сприйняття зовнішньої дійсності персонажем – головним героєм твору Феліксом Круллем – та в аспекті "впорядкування зовнішньої дійсності". Контекст "впорядкованого існування світу" як необхідності чіткої соціальної стратифікації є важливою частиною цього сприйняття. Мовне відображення відбувається, залежно від контексту, за допомогою лексичних одиниць різних рівнів. Прикладом такого сприйняття є закоханість у Фелікса Крулля дівчини, яка належить до вищого соціального прошарку, та негативна реакція героя на цей факт. Мовні одиниці, що в даному випадку репрезентують реакцію персонажа, формують периферію лексико-семантичного поля поняття *Ordnung* у романі:

Ich habe Ihnen doch so herzlich vor Augen gehalten wie unnatürlich es ist für die Tochter eines durch Reichtum hochgestellten Ehepaar, wie Mr. und Mrs. Twentymen sich in den ersten besten Kellnerburschen zu vernarren. Es ist die reine Verirrung und sollte sie auch Ihrer Natur und Anlage entsprechen, so müssen Sie sie doch um des gesellschaftlichen Naturgesetzes und der guten Sitte willen überwinden (Thomas Mann, S. 233-234).

Сюди належать іменники *die Verirrung* (помилка, плутанина), *das Naturgesetz* (закон природи), *die Sitte* (традиції), прикметники *unnatürlich* (неприродний) і *gesellschaftlich* (суспільний). Важливим для розуміння даного поняття в зазначеному контексті вважаємо словосполучення *gesellschaftliche Naturgesetze* (суспільні закони природи), що формалізує розуміння необхідності порядку в соціальній розмежованості суб'єктів суспільства як закладеної природою закономірності його існування. Тому зазначені нами прикметники *unnatürlich* і *gesellschaftlich* та іменники *die Verirrung*, *die Sitte* характеризують негативне сприйняття

відсутності такої стратифікації та належать до семантичного поля аналізованого поняття.

Ключовим для розуміння специфіки сприйняття лексеми *Ordnung* у романі "Обранець", який теж належить до останнього етапу творчості Т. Манна, є протиставлення: *порядок* ↔ *непорядок* (*Ordnung* ↔ *Unordnung*). Мовне вираження цього протиставлення можна простежити у варіативних контекстах: зокрема, в описі реакції довіреного васала герцога, якому той розповідає про власні етичні стосунки з сестрою та їх майбутню дитину:

Größte Unordnung *habt ihr angerichtet und eine Stockung der Natur, dass sie so wenig aus und ein weiß wie ihr selber. Fortpflanzen, nach Gottes Willen, will sich das Leben, ihr aber habt gemacht, dass es auf der Stelle tritt, und habt miteinander ein drittes Geschwister gepflanzt, oder wie man dies stockende Leben nennen soll. ... Eine solche Unordnung und Konfusion* *habt ihr Unbedachten in die Gotteswelt gebracht* (Thomas Mann, S. 453).

Семантичне протиставлення іменників *Ordnung* – *Unordnung* є в цьому випадку основним для виокремлення мовних складників лексико-семантичного поля. Сюди належать такі мовні одиниці: *die Unordnung* (непорядок), *die Stockung* (застій, зупинка), *die Konfusion* (плутанина), *der Unbedachte* (необдуманий), *größte* (найбільший).

Названі лексичні елементи характеризують негативне ставлення персонажів творів до відсутності регламентованості в міжособистісних та соціальних відносинах. У даному випадку мова йде про інцест брата і сестри, який розуміється як найбільший, грандіозний *непорядок*. Мовні одиниці, що виражають відношення до непорядку персонажами твору, формують лексико-семантичне поле в зазначеному вище контексті.

Отже, проведене спостереження за мовним матеріалом романів Т. Манна, що належать до різних етапів його творчості, дало можливість припустити: базова та категоріальна значимість поняття *порядок* / *Ordnung* для персонажів творів як суб'єктів ментальності німецького

.....

народу є основною. У їх свідомості порядок відображається в певних домінантних аспектах, у межах яких ми виокремили конкретні лексико-семантичні поля та зазначили специфіку сприйняття поняття залежно від етапу творчості Томаса Манна та досліджуваного твору.

ЛІТЕРАТУРА

1. Воркачев С.Г. Вариативные и ассоциативные свойства телеономных лингвоконцептов / Сергей Георгиевич Воркачев – Волгоград : Парадигма, 2005. – 214 с.

2. Гуревич А.Я. Средневековый героический эпос германских народов. Вступ. статья в книге "Беовульф. Старшая Эдда. Песнь о Нибелунгах" // Библиотека всемирной литературы. Серия первая. Том 9. / Арон Яковлевич Гуревич. – М. : Художественная литература, 1975. – 750 с.

3. Дудик П.С. Стилістика української мови : Навчальний посібник / Петро Семенович Дудик – К. : Видавничий центр "Академія", 2005. – 368 с.

4. Історія європейської ментальності. Серія : Культурологія / за редакцією Петера Дінцельбахера. – К. : Літопис, 2004. – 722 с.

5. Карасик В.И. Этноспецифические концепты / Владимир Ильич Карасик // Введение в когнитивную лингвистику. – 2005. – № 6. – С. 61–105.

6. Мезенин С.М. Образность как лингвистическая категория / Сергей Максимович Мезенин // Вопросы языкознания. – 1983. – № 6. – С. 121–126.

7. Нечаева Н.В. Концепт ORDNUNG в немецкой языковой картине мира и его актуализация в институциональном типе дискурса : Диссертация на соискание ученой степени кандидата филологических наук : 10.02.04 "Германские языки". Наталья Викторовна Нечаева ; Барнаульский гуманитарный университет – Барнаул, 2011.

8. Приходько А.М. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики / Анатолій Миколайович Приходько. – Запоріжжя : Прем'єр, 2008. – 322 с.

9. Флакман А.М. Немецкий язык как отражение ментальности его носителей : Диссертация на соискание ученой степени кандидата филологических наук : 10.02.04 "Германские языки" / Анна Михайловна Флакман ; Нижегородский государственный

лінгвістический университет имени Н.А. Добролюбова. – Нижний Новгород, 2005.

Джерельна база

Mann Th. Bekenntnisse des Hochstaplers Felix Krull. Der Memoiren erster Teil. Der Erwählte / Thomas Mann. – Frankfurt am Main : S. Fischer Verlag GmbH, 1965. – 987 s.

Mann Th. Buddenbrooks. Verfall einer Familie / Thomas Mann. – Moskau : Verlag für fremdsprachige Literatur, 1956. – 1121 s.

Mann Th. Der Zauberberg. – Frankfurt am Main : S. Fischer Verlag GmbH, 1991. – 1234 s.

REFERENCES

1. Vorkachov S.G. Variativnyje i assotsyativnyje svojstva teleonomnyh lingvokontseptov / Sergej Georgijevich Vorkachov – Volgograd : Paradigma, 2005. – 214 s.

2. Gurevich A. Ja. Srednevekovyj geroicheskiy epos germanskih narodov. Vstup. statja v knige "Beovulf. Starshaja Edda. Pesja o Nibelungah" // Biblioteka vseмирnoy literatury. Serija pervaja. Tom 9. / Aron Jakovlevich Gurevich. – M. : Hudozhestvennaja literatura, 1975. – 750 s.

3. Dudyk P.S. Stylistyka ukrajinskoji movy : Navchalnyj posibnyk / Petro Semenovych Dudyk – K. : Vydavnychyj tsentr "Akademija", 2005. – 368 s.

4. Istorija jevropejskoji mentalnosti. Serija : Kulturologija / za redaktsijeju Petera Dintselbahera. – K. : Litopys, 2004. – 722 s.

5. Karasik V.I. Etnospetsyficheskie kontsepty / Vladimir Iljich Karasik // Vvedenije v kognitivnuju lingvistiku. 2005. – № 6. – S. 61-105.

6. Mezenin S.M. Obraznost kak lingvisticheskaja kategorija / Sergej Maksimovich Mezenin // Voprosy jazykoznanija. – 1983. – № 6. – S. 121-126.

7. Nechajeva N.V. Kontsept ORDNUNG v nemezkoj jazykovej kartine mira i jeho aktualizatsyja v institutsionalnom tipe diskursa : Dissertatsyja na soiskanije uchenoj stepeni kandidata filologicheskikh nauk : 10.02.04 "Germanskije jazyki". Natalja Viktorovna Nechajeva ; Barnaulskij humanitarnyj universitet – Barnaul, 2011.

8. Pryhodko A.M. Konzepty i konzeptosystemy v kognityvno-dyskursyvnij paradygmi lingvistyky / Anatolij Myhajlovych Pryhodko. – Zaporizhja : Premjer, 2008. – 322 s.

9. Flaksman A.M. Nemezkiy jazyk kak otrazhenije mentalnosti jego nositelej : Dissertatsyja na soiskaniye uchenoj stepeni kandidata filologicheskikh nauk : 10.02.04 "Germanskije jazyki" / Anna Mihajlovna Flaksman ; Nizhegorodskoj gosudarstvennyj universitet imeni N.A. Dobroljubova – Nizhnij Novgorod, 2005.

Dzherelna baza

Mann Th. Bekenntnisse des Hochstaplers Felix Krull. Der Memoiren erster Teil. Der Erwählte / Thomas Mann. – Frankfurt am Main : S. Fischer Verlag GmbH, 1965. – 987 s.

Mann Th. Buddenbrooks. Verfall einer Familie / Thomas Mann. – Moskau : Verlag für fremdsprachige Literatur, 1956. – 1121 s.

Mann Th. Der Zauberberg. – Frankfurt am Main : S. Fischer Verlag GmbH, 1991. – 1234 s.